

ЕВОЛЮЦІЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ФУНКЦІЇ ЄС В СВІТЛІ ПОЛОЖЕНЬ АМСТЕРДАМСЬКОГО ТА НИЦЦЬКОГО ДОГОВОРІВ

Могильчук О.О.,
здобувач

*Інститут державного будівництва та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України*

Стаття розкриває основні положення Амстердамського та Ніццького договорів, які стосуються сфери спільної зовнішньої політики Союзу. Автор тезово аналізує історичні передумови прийняття зазначених Договорів, їх здобутки та наслідки реалізації.

Ключові слова: Європейський Союз, спільна зовнішня політика, Договір про ЄС, Амстердамський договір, Ніццький договір.

Могильчук Е.А. / ЭВОЛЮЦИЯ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОЙ ФУНКЦИИ ЕС В СВЕТЕ ПОЛОЖЕНИЙ АМСТЕРДАМСКОГО И НИЦЦКОГО ДОГОВОРОВ / Национальная академия правовых наук Украины, Украина

Статья раскрывает основные положения Амстердамского и Ниццкого договоров, которые касаются сферы общей внешней политики Союза. Автор тезисно анализирует исторические предпосылки принятия указанных договоров, их достижения и последствия реализации.

Ключевые слова: Европейский Союз, общая внешняя политика, Договор о ЕС, Амстердамский договор, Ницкий договор.

Mogilchuk E.A. / EVOLUTION OF EU FOREIGN POLICY FUNCTIONS IN THE LIGHT OF THE AMSTERDAM AND NICE TREATY / National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Ukraine

Article reveals the basic provisions of the Amsterdam and Nice Treaties relating to the common foreign policy of the EU. The author examines the historical background of adopting these Treaties, their achievements and implication. The Treaty of Amsterdam and the Treaty of Nice improved the procedure of the implementation of the Union's common foreign policy, however, these treaties are not endowed EU international legal personality. The presence of EU's institutions and instruments designed to implement a common foreign policy suggests more than the normal coordination of foreign policy of the member states. But the importance of national sovereignty for the member states played a significant role in the intensification of political integration. The article was given a briefly characteristic of institutions that are designed to ensure the implementation of a common foreign policy, including emphasis on the European Council, the EU Council and High Representative of the Common Foreign and Security Policy. Feature of the Treaty of Amsterdam and the Treaty of Nice is that they are not independent treaties without invalidates treaties, but only made some changes to it, including the common foreign proceedings. Treaty of Amsterdam introduced provisions of a close cooperation, thus ensuring flexible integration, including political issues. The concept of enhanced cooperation is relatively new legal instrument in the EU legal system.

Key words: the European Union Law, common foreign policy, the EU Treaty, the Treaty of Amsterdam, the Treaty of Nice.

З прийняттям у 1992 році Маастрихтського договору було створено на базі Європейських Співтовариств концептуально нову структуру – Європейський Союз, який, з огляду на тогочасні потреби, наділявся принципово новою для європейської інтеграції компетенцією у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Разом із тим держави ще не були готові до обмеження своїх суверенних прав більшою мірою, ніж це було необхідно у конкретний історичний проміжок часу. Як слушно зауважує Ю. Байдін, дискусії навколо цього питання викликані побоюваннями держав-членів перспективи перетворення ЄС на наднаціональне утворення з ознаками державного суверенітету [1, с. 143], що врешті-решт послабило б національні уряди.

А тому при прийнятті Договору про Європейський Союз [2] договірні сторони дійшли згоди про необхідність запровадження спільної зовнішньої політики, яка була визнана «другою опорою»¹ новоствореного ЄС, але з умовою її фактичної реалізації безпосередньо державами-членами.

З огляду на такі положення, «друга опора» не мала власних інституцій, які б могли забезпечити механізм здійснення спільної зовнішньої політики від імені Союзу, і вона мала виключно координуючий характер на основі рішень, прийнятих у рамках «першої опори», тобто інститутів трьох Європейських Співтовариств – Європейського співтовариства з атомної енергії (Євратома), Європейського співтовариства вугілля та сталі (ЄСВС) та Європейського Співтовариства.

Така форма реалізації спільної зовнішньої політики цілком задовольняла більшість держав, які не позбувалися власної зовнішньополітичної функції, а лише узгоджували її з цілями та метою створеного ними Європейського Союзу.

Разом із тим держави-члени розуміли, що подальший розвиток європейської інтеграції вже не можливий без поглибленої співпраці не тільки в економічній, а й у політичній, соціальній, правовій та інших сферах суспільно-політичного життя. Статтею С Договору про ЄС (ст. 3 в редакції Амстердамського договору) передбачалося, що Союз повинен гарантувати послідовність його зовнішньої діяльності у сфері зовнішніх відносин, безпеки, економіки і політики розвитку [3]. Фактично цим положенням забезпечувався поетапний, повільний рух у бік поглибленої політичної інтеграції.

Зазначені положення стали в нагоді у 1997 році, коли постали питання подальшого вдосконалення процедур і механізмів міждержавного співробітництва в межах другої та третьої опори ЄС [4, с. 7] з метою забезпечення більш ефективної координації та єдності дій держав-членів у сфері спільної зовнішньої політики. На вирішення цих питань і був спрямований Амстердамський договір [3], прийнятий 02 жовтня 1997 року (набув чинності 01 травня 1999 року), який підтвердив обраний державами-членами у Маастрихті шлях євроінтеграції та вдосконалив механізм спільних дій Союзу у зовнішньополітичних справах.

З юридичної точки зору Амстердамський договір не є самостійним договором, не скасовує попередні договори, а лише вносить до них певні зміни, зокрема щодо запровадження спільної зовнішньої політики.

Очевидно, що механізми, які були визначені Маастрихтським договором, за яких держави-члени, зберігаючи свої суверенні права, проводили спільну зовнішню політику винятково від власного імені щодо питань, які для

¹ Поняття «опори» Європейського Союзу (Pillars of the European Union) було запроваджено Договором про ЄС (Маастрихтським договором) та являло собою правову конструкцію, яка визначала основи функціонування Євросоюзу. Так, згідно з Маастрихтським договором, ЄС засновується на трьох «опорах»: першу опору складали три Співтовариства – Європейське Співтовариство, Європейське Співтовариство з атомної енергії, Європейське Співтовариство вугілля та сталі; другу опору становили спільна зовнішня політика та політика безпеки, й третьою опорою вважалося співробітництво в сфері правосуддя та внутрішніх справ.

них мали спільний інтерес, але в рамках цілей Союзу, визначених Договором про ЄС, не побудували й не могли побудувати ефективну зовнішню політику Союзу. Зазначена обставина була врахована при прийнятті Амстердамського договору, в якому головну увагу було приділено саме поліпшенню механізму прийняття рішень щодо спільних дій і реалізації спільної зовнішньої політики, що робило дії Союзу більш результативними.

Як слушно зауважує І. Яковюк, Амстердамський договір порівняно з Договором про ЄС змінив деякі акценти в питаннях здійснення спільної зовнішньої політики та політики безпеки: в п. 1 ст. 11 сказано, що Союз визначає і здійснює спільну зовнішню політику та політику безпеки, але при цьому не згадуються, як раніше, держави-члени [5, с. 83].

Так, статтею 12 Договору про ЄС у редакції Амстердамського договору передбачалося, що Союз досягає цілей, викладених у статті 11 шляхом: визначення принципів та загальних керівних вказівок щодо спільної зовнішньої політики та політики безпеки; визначення спільних стратегій; встановлення спільних дій; встановлення спільних позицій; посилення систематичної співпраці між державами-членами щодо ведення спільної зовнішньої політики.

На реалізацію вищезазначених шляхів був розроблений такий інструментарій.

На відміну від положень Маастрихтського договору, за яким Європейська Рада² тільки визначала принципи і керівні вказівки щодо визначення спільності дій та провадження спільної зовнішньої політики, Договір про Європейський Союз у редакції Амстердамського договору відніс до компетенції Європейської Ради також визначення спільних стратегій Союзу у сферах, де держави-члени мають спільні важливі інтереси.

Загальні стратегії повинні передбачати цілі їх прийняття, тривалість, а також засоби, які повинні бути доступні Союзу та державам-членам (ст. 13 Договору про ЄС в редакції Амстердамського договору). Прийняття рішень, необхідних для ведення спільної зовнішньої політики, покладалося на Раду Європейського Союзу³ (далі – Рада), яка повинна була їх ухвалити на підставі та в межах, передбачених керівними вказівками Європейської Ради.

Раді надавалося право рекомендувати Європейській Раді стратегії ведення спільної зовнішньої політики та, у свою чергу, покладалася обов'язок втілювати стратегії, прийняті Європейською Радою, в життя шляхом встановлення загальнообов'язкових для держав-членів спільних дій та спільних позицій з питань здійснення зовнішньої політики. Рада була відповідальна за забезпечення єдності, послідовності й ефективності дій Союзу в цій площині.

Повноваження Голови Ради залишалися незмінними: він так само визначався представником Союзу у справах, пов'язаних з питаннями спільної зовнішньої політики та політики безпеки, виражаючи волю ЄС у міжнародних організаціях та міжнародних конференціях, проте Амстердамським договором передбачалась нова посада – Високого представника.

Відповідно до ст. 18, 26 Договору про ЄС в Амстердамській редакції, Голові Ради допомагає генеральний секретар Ради, який виконує функції Високого Представника з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки та здійснює свої функції, зокрема, через сприяння формулюванню, підготуванню та виконанню політичних рішень, а також через проведення діалогу з третіми сторонами, за дорученням Голови Ради.

Високий Представник також визнавався відповідальним за Секцію з політичного планування і передбачення,

засновану в межах Генерального Секретаріату Ради. Завданнями цієї Секції відповідно до Декларації № 6 про заснування Секції з політичного планування та передбачення [6], яка є одним із додатків до Амстердамського договору, є: моніторинг та аналіз розвитку сфер, що стосуються спільної зовнішньої політики та політики безпеки; оцінка інтересів спільної зовнішньої політики Союзу та визначення сфер, які можуть бути предметом інтересу в майбутньому; забезпечення своєчасної оцінки та передбачення подій або ситуацій, які можуть мати суттєві наслідки для зовнішньої політики Союзу, включаючи можливі політичні кризи; підготовка, на запит Ради чи головною чи або за власною ініціативою, в якості співробітництва з Радою щодо вироблення спільних політичних позицій, докладів щодо спірних політичних питань, які можуть містити аналіз, рекомендації та стратегії для спільної зовнішньої політики.

Досить цікавим, на нашу думку, видається те, що в зазначеній Декларації вже починає лунає термін не «спільна зовнішня політика», а «зовнішня політика Союзу», хоча на даному етапі інтеграції було ще рано вести мову про зовнішню політику Союзу, адже ЄС і досі був позбавлений правосуб'єктності та не мав достатніх інструментів і повноважень на ведення політики без безпосередньої участі держав-членів. Разом із тим варто відзначити, що Амстердамський договір у світлі становлення зовнішньополітичної функції такого інтеграційного утворення як Євросоюз був суттєвим кроком уперед та ознаменував собою початок процесу формування інституцій другої опори.

Не менш важливою новелою Амстердамського договору було закріплення за Союзом можливості вести перемовини й заключати міжнародні угоди з питань, що стосуються спільної зовнішньої політики.

Так, відповідно до ст. 24 Договору про ЄС у редакції Амстердамського договору, за необхідності укласти договір з однією або кількома державами чи міжнародними організаціями на виконання завдань у сфері спільної зовнішньої політики Рада, діючи одностайно, може уповноважити Голову, за сприяння Комісії у випадку необхідності, почати переговори щодо зазначених питань. Угоди за результатами перемовин укладаються Радою шляхом одностайного прийняття рішення, за рекомендацією Голови.

Проте питання збереження суверенітету не оминули й цієї статті, де передбачено, що жодні угоди не мають наперед встановленої обов'язковості для держав-членів, та надавши право представникам держав-членів у Раді посилатися на необхідність ратифікації угоди відповідно до внутрішньодержавних конституційних процедур. Також передбачалося право держав-членів застосувати угоди, укладені Радою на виконання спільної зовнішньої політики, тимчасово.

Варто підкреслити важливість цього положення, яке змінило ситуацію, створену Маастрихтським договором, за якої, з одного боку, Договором про Європейський Союз було надано ЄС повноваження діяти у сфері спільної зовнішньої політики, і держави-члени очікували від таких повноважень активних і ефективних дій, спрямованих на досягнення цілей Союзу, а з іншого – Союз був позбавлений права брати участь у міжнародних заходах з питань, віднесених до його компетенції. Разом із тим рішення, прийняті Радою з питань спільної зовнішньої політики, були суто політичними актами.

На думку деяких учених, положення статті 24 в редакції Амстердамського договору є доказом надання Союзу фактичного статусу юридичної особи, який, у свою чер-

² Європейська Рада – орган політичного керівництва ЄС, до складу якого входили голови держав/урядів, який покликаний був вирішувати найбільш важливі питання євроінтеграції у випадках не віднесених до компетенції жодного з інститутів ЄС, а також щодо питань з координації і узгодження зовнішньої політики.

³ Рада Європейського Союзу (Council of the European Union) – одна з головних інституцій Європейського Союзу, яка була наділена компетенцією законодавчої гілки влади та мала повноваження на ухвалення правових рішень, обов'язкових для виконання всіма суб'єктами, яким вони адресовані.

гу, мав наслідком визнання його суб'єктом міжнародного права, хоча де-юре такий статус положеннями договору не передбачався [7].

Новелою Амстердамського договору були також положення про тісну співпрацю, які визначали умови, що повинні бути дотримані при тісному співробітництві держав-членів у межах трьох опор (розділ VII Амстердамського договору) [8]. Положення про тісне співробітництво надавало державам-членам право запровадити за домовленістю між собою більш поглиблену співпрацю у визначених ними сферах або з питань, що мають для них спільний інтерес, використовуючи при цьому установи, процедури та механізми, визначені Амстердамським договором. Укладені державами-членами угоди і засновані на них юридичні приписи розглядаються як обов'язкові тільки для цих країн-членів [9, с. 89].

Невдовзі після ратифікації та набуття чинності Амстердамським договором на саміті в Кельні було прийняте рішення про організацію міжнародної конференції, присвяченої справам інституцій та прийняттю нових членів, яка розпочалася 14 лютого 2000 року та завершилася зустріччю Європейської Ради в Ніцці 11 грудня 2000 року [10, с. 85].

Результатом зазначеної міжнародної конференції стало підписання 26 лютого 2001 року Ніццького договору, який набув чинності 01 лютого 2003 року [11].

Договір, підписаний у Ніцці, розвив досягнення Амстердамського договору, започаткувавши реформи інституційної системи ЄС [12, с. 88]. Як зазначає Л.Ентін, Ніццький договір містить цілу низку положень, які регулюють питання юрисдикції, вносять зміни в механізм здійснення зовнішньої політики, та особливо політики безпеки, а також щодо співробітництва правоохоронних органів та правосуддя [13, с.596].

Зокрема, Ніццьким договором були внесені зміни щодо розширення кола питань, які приймаються кваліфікованою більшістю голосів. Так, відповідно до ст. 23 Договору про Європейський Союз у редакції Ніццького договору Рада приймає кваліфікованою більшістю голосів, окрім рішень щодо спільних дій, спільних позицій, інших рішень щодо спільного ведення зовнішньої політики, рішень щодо практичної реалізації спільних дій (як було зазначено в Амстердамському договорі), також рішення щодо призначення спеціального представника, який може призначатися Радою в порядку ст. 18 (5) Договору для вирішення конкретних політичних питань.

Кваліфікованою більшістю голосів відповідно до Ніццького договору також затверджуються міжнародні угоди, які укладаються в рамках Ради при реалізації повноважень щодо спільної зовнішньої політики, у випадках, коли така угода прийнята на виконання спільних дій та спільних позицій (ч. 3 ст. 24 Договору про ЄС у редакції Ніццького договору).

Ніццький договір деталізував положення про тісне співробітництво, замінивши цей термін поняттям «поглиблене співробітництво» [14, с. 52]. Тепер предметом поглибленої співпраці для держав-членів могла бути лише реалізація спільних дій та спільних позицій (ст. 27b в редакції Ніццького договору).

Концепція поглибленого співробітництва є відносно новим правовим інструментом у системі європейського права [15, с. 3]. Реалізація положень щодо поглибленої співпраці фактично була покликана забезпечити так звану «гнучку» інтеграцію, за якої держави-члени за взаємною згодою могли поглибити інтеграцію в тих чи інших взаємовигідних для них сферах відносин.

Держави-члени, які мають намір встановити поглиблену співпрацю, повинні направити заявку відповідного змісту до Ради. Про цю заявку інформується Європейський Парламент, і вона передається Комісії, яка надає свій висновок щодо відповідності такого співробітництва

політиці Союзу. Лише після цього Рада приймає рішення про надання дозволу на поглиблене співробітництво. Щодо часових меж, то найкоротший строк для прийняття такого рішення Радою становив сім місяців (ст. ст. 27c-27e в редакції Ніццького договору).

У цій частині було також розширено компетенцію Високого представника з питань зовнішньої політики та політики безпеки, на якого Ніццьким договором покладався обов'язок нагляду за своєчасним та повним інформуванням Європейського Парламенту та всіх членів Ради щодо реалізації поглибленого співробітництва у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки (ст. 27d в редакції Ніццького договору).

Отже, обидва проаналізовані договори – Амстердамський та Ніццький – передбачають собою створення комплексної інституційної структури Європейського Союзу, закріпивши на міжнародно-правовому рівні основні положення нового етапу інтеграційного розвитку на європейському просторі та мають визначальне значення для майбутнього системи міжнародних відносин в Європі.

Разом із тим при аналізі та оцінці положень щодо спільної зовнішньої політики дуже важливим є реалістичний підхід і відсутність ідеалізації європейської інтеграції в цій сфері. Як слушно зауважує Дж. Маганца, спільна зовнішня політика за часів Маастрихтського та Амстердамського договорів являла собою менше того, що було закладено в назві, але більше того, як вона описувалась положеннями Договору [7]. Так, звісно, наявність інституцій та інструментів Союзу, покликаних реалізовувати спільну зовнішню політику, свідчить про більше, ніж звичайна координація зовнішньої політики держав-членів. Але для більшості країн Європи, як показує історія євроінтеграції, важливим та болісним питанням є передача суверенних прав на користь наднаціональних органів. Саме через це питання зазнавали невдачі багато спроб пришвидшити або змінити вектор інтеграційних процесів. Становлення спільної зовнішньої політики Союзу – тривалий процес, який об'єктивно не міг виникнути одразу шляхом підписання одного Договору: Амстердамський договір тільки підтвердив прагнення держав-членів поступово, нехай і повільно, проводити політичну інтеграцію і зробив вагомий крок уперед, вдосконаливши механізми прийняття рішень щодо сфери зовнішньої політики, інституційну структуру та розширивши коло повноважень Союзу в цій сфері.

Ніццький договір щодо спільної зовнішньої політики ознаменував собою зміни в механізмі прийняття рішення Радою, дещо розширивши коло її повноважень, та змінив положення щодо поглибленого співробітництва держав-членів, фактично звузивши його застосування та ускладнивши саму процедуру. На наш погляд, позитивним досягненням Ніццького договору слід вважати зменшення кола питань, рішення за якими повинно прийматися Радою одноголосно. З іншого боку, положення щодо поглибленого співробітництва, на відміну від Амстердамського договору, на наш погляд, зазнали не кращих змін: обмеження держав-членів у сферах, в яких можливо було застосувати поглиблене співробітництво; необхідність отримання дозволу Ради на впровадження поглибленого співробітництва; досить тривалий у часі процес погодження Радою такого співробітництва (питання, що викликали необхідність у співробітництві могли втратити свою актуальність).

Таким чином, аналіз Амстердамського та Ніццького договорів дає підстави стверджувати, що, незважаючи на розуміння державами-членами необхідності впровадження наднаціональних ідей організації Європейського Союзу, в тому числі щодо спільної зовнішньої політики, збереження національних інтересів для держав-членів було важливішим [16, с. 138], а тому говорити про суттєве поглиблення інтеграції з питань зовнішньої політики та наділення зовнішньополітичною функцією ЄС ще зарано.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байдін Ю.В. Про межі суверенітету держав-членів ЄС: постановка питання [Текст] / Ю.В. Байдін // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 10. – Х. : Право, 2005. – с. 142-144.
2. Treaty on European Union (the Maastricht Treaty) // Official Journal of the European Communities C 191, – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 29 July 1992.
3. Treaty of Amsterdam // Official Journal of the European Communities C 340/1, – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997.
4. Астапенко В. А. Эволюция Европейского Союза : Амстердамский договор 1999 года : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.10 «Международное право» / Астапенко Владимир Аркадьевич – Москва, 2000. – 26 с.
5. Яковюк І. В. Спільна зовнішня політика і політика безпеки Європейського Союзу: історія питання / І. В. Яковюк. // Державне будівництво і місцеве самоврядування. – 2005. – С. 76–87.
6. Declaration No6 annexed to the Final Act of the Treaty of Amsterdam on the establishment of a policy planning and early warning unit // Official Journal of the European Communities. 10.11.1997. C340.
7. Maganza G. The Treaty of Amsterdam's Changes to the Common Foreign and Security Policy Chapter and an Overview of the Opening Enlargement Process / Giorgio Maganza. // Fordham International Law Journal. – 1998. – Article 12.
8. Шайхутдинова Г. Р. Принцип гнучкості в документах Європейських сообществ и Європейського Союзу / Г. Р. Шайхутдинова. // Весник ТИСБИ. – 2006. – № 4.
9. Яковюк, І. Історичні передумови і основні етапи європейської інтеграції [Текст] / І. Яковюк // Вісник Академії правових наук України. 2003р. №4 (35). – Х. : Право, 2003. – С. 82-92.
10. Круглашов А.М., Озимок І., Астапенко Т.С., Руссу В.В. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник. / склад. А.М. Круглашов, І. Озимок, Т.С. Астапенко, В.В. Руссу. – Ч.1 Чернівці, 2010. – 212 с.
11. The Treaty of Nice // Official Journal of the European Communities C 80/1, – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001.
12. Сулимский С.В. Международно-правовые проблемы развития институциональной системы Европейского Союза после Амстердамского договора : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 : Москва, 2003 – 185 с.
13. Энтин Л.М. Новое в развитии европейского права: Ницский договор / Л.М. Энтин // Десять лет внешней политики России: Материалы Первого Конвента Российской ассоциации международных исследований / Под ред. А.В. Торкунова; Российская ассоциация междунар. исследований; МГИМО(У). – М.: РОССПЭН, 2003. – С. 596-602.
14. Шайхутдинова, Г. Р. К вопросу о концепции продвинутого сотрудничества в Европейском Союзе [Текст] / Г. Р. Шайхутдинова // Российский юридический журнал. – 2007. – N2. – с. 50-56.
15. Астапенко В. Эволюция концепции усиленного сотрудничества в рамках Европейского Союза // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2004 – № 4. – с. 3-5.
16. Суслова Т. Л. Динамика европейской интеграции: теоретические закономерности, политические тенденции и результаты институционализации [Электронный ресурс]: дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02. / Суслова Татьяна Леонидовна. – Нижний Новгород, 2005. – 292 с.

УДК 3.1632:-049.5

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Ничитайло І.М.,
к.ю.н., доцент кафедри національної безпеки
Національна академія Служби безпеки України

У статті висвітлено основні тенденції розвитку системи забезпечення міжнародної безпеки з урахуванням процесів, що відбуваються на глобальному та регіональному рівнях. Виокремлено найбільш гострі загрози міжнародній безпеці, що визначатимуть безпекові аспекти політики України на світовій арені.

Ключові слова: міжнародна безпека, колективна безпека, агресія, безпекова політика.

Ничитайло И.М. / АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ / Национальная академия Службы безопасности Украины, Украина

В статье раскрыты основные тенденции развития системы обеспечения международной безопасности с учетом актуальных процессов, происходящих на глобальном и региональном уровнях. Выделены наиболее острые угрозы международной безопасности, определяющие аспекты политики Украины на мировой арене, связанные с обеспечением безопасности.

Ключевые слова: международная безопасность, коллективная безопасность, агрессия, политика безопасности.

Nychytailo I.M. / TOPICAL ISSUES OF INTERNATIONAL SECURITY / The National Academy of Security Service of Ukraine, Ukraine

The article reveals the main trends of development of the system of international security taking into account the relevant processes at the global and regional levels. The most serious threats to international security, defining aspects of the policy of Ukraine in the global arena associated with security.

One of the very few basic facts of life in international politics is the prevalence of crises that plague the world.

Since the emergence of state – in any form – international politics has always been dangerously competitive and ruthlessly conflictual, and it is likely to remain that way. War and conflict should be regarded as inevitable features of international politics. Although the intensity of their competition waxes and wanes, states and especially great powers fear each other and always compete with each other for power. Security competition is “hard-wired” into the international system. To paraphrase Kenneth Waltz, explaining war and conflict is easier than to understand the conditions of peace. States make decisions for war or peace on the basis of changes in the distribution of capabilities in the international system. War is always possible in the anarchical international system, because no sovereign power exists to prevent states from going to war. In the absence of world governmental agents, and under conditions of uncertainty, the international political process is shaped in a strictly competitive way. The anarchic structure of international politics, thus, is expected to shape most international outcomes.

The article provides a clear analytical overview of how security and war affect international politics. An author defines security as “the quality of being and feeling safe from harm” and emphasizes the role security plays in international politics as a primary concern for the international system, governments, and societies.

Key words: international security, collective security, aggression, security policy.